

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на шість місяців . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на шість місяців . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вареш ми очи і душу ми вареш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят з год. 5-ї пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника. — Експедиція місцева в Агенції Ляндонського в пасажі Гавсманна.

Рубіони звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні доносення по 15 кр. від стрічки.

Гординя Мадярів.

Недавно з конечности писали ми в «Руслані» про «маяченє» Мадярів. Було се при нагоді, коли пештеньський «Hirlap» відкликав ся до Мадярів, щоб они двигнулись в хрестоносний похід на поміч австрійським Німцям проти славянської повені. Нині приходиться ся нам розправитись з Pester Lloyd-ом, котрий на лад Вольфа назвав Славян менше вартною расою і то не лише в супоставленю з Німцями, але й з Мадярами. Атак свій звернув Pester Lloyd головню на Чехів, позаяк чешко-німецька справа стоїть тепер в Австрії на дневнім порядку.

Яких же доказів ужив Pester Lloyd на піддержанє свого осуду? Поважний дневник був би заглянув до політичної та культурної історії обох народів, був би зібрав факти, був би потягнув паралелю і виказав, що Мадяри суть дійсно більше вартним елементом від Чехів. Pester Lloyd сего не зробив, а то з сеї простої причини, бо знав, що в зеркалі історії Мадяри не показались би так славними, як в фантазії редакторів Pester Lloyd-a. Він полишив проте історію на боці, а обмежив ся на аргумент уживаний хлопцями в школі: ти дурнійший, я мудрійший; ти менше я більше вартний!

Нас висказ Pester Lloyd-a не счудував. Гординя Мадярів звісна нам не від нині. Порожня бочка гуде звичайно голоснійше. Се право фізичне. Наша пословиця каже: голосні бубни за горами, а з близька — шкурятані. Так і з Мадярами.

Якіж політичні та культурні подвиги Мадярів записала безпощадна літопись? Літопись ся каже: Мадяри — могольська порода. Первісна вітчизна їх доси ще не звісна. До Європи прийшли яко кочуюче

плем'я, перейшли Чорноморський Низ і опинили ся на Тисанських степах. Під кінець X. віку розрушили християнську Велико-моравську державу. Відтак грабили Баварію, Турингію та Саксонію, доки не дав їм по носі Генрик I., а по нїм Отто I., цїсарі німецькі. Потім грабили Мадяри балканських Славян, доки і тут не дістали по пальцях. Папа Сильвестер II. з бідою повернув їх у християнську віру. За Арпадовичів набігали Мадяри галицьку Русь, Хорватію і Стирію. Анжуани перші стали їх двигати культурно, впроваджуючи елемент італійський і німецький до Угорщини. Але сї початки культури європейської знідились скоро під тяжким ударом сусідних Турків. З початком XVI. віку центр Угорщини з населенєм чистомадярським попав в ярмо і темноту турецьку. Ярмо се несли Мадяри по кінець XVII. віку. Они не реагували навіть проти турецької неволі. Реакція виходила лише від угорських Славян і семигородських, румунських князїв. Мадярів освободжено з ярма турецького кровю Німців і Славян. Через весь XVIII. вік Європа не мала нагоди чувати дещо визнатїйшого про Мадярів. Національний рух межі Мадярами почав ся аж під гнетом німецького централїзму Іосифа II. Сотка літ ледви минула, як Мадяри стали розвивати ся на своїм питомім національнім ґрунті. Йокай, Ліет і Мункачі — се три сьвітила на культурнім овиді Мадярщини. Рік 1866 використали Мадяри для себе на шкоду Австрії. В ері дуалїзму скріпились «шпівністичні варвари» — як їх назвав Гамбета — національно через мадяризацію, економічно посредством жидівських капіталів.

А щож каже історія про Славян? В часах коли в Європі ще не пахло духом мадярським, північні Славяни зіткнулись вже з культурою фенїкійською, старо-грецькою, византийською, опісля з культурою ве-

нецкою, генуєнською та флорентійською. Під кінець X. віку завели в себе вже державну організацію. Набіги Хазарів, Печенігів, Половців та Моголів відперли они власними силами. Відтак відбивались щасливо перед ордами татарськими і турецькими, доки не вигнали їх з Криму. Культуру всесторонню і широку нанесли они з одної сторони на чуждську північ, з другої в глиб Азії і під Кавказ. З Петром В. зблизились до європейської західної культури. Нині представляють — скажимо — сарматські Славяни первостепенну європейську державу на північнім сході Європи, могутчу духовно і материяльною культурою.

Полудневі Славяни, зіткнувшись найскорше з класичними культурними народами полудневої Європи, представляли ся елементом культурним рівно вже в сих часах, коли Мадяри ще плентались по підуральських степах. Силою своєю засимілювали они могольських Болгарів. Улягши на довгі віки бруталній перевазі турецьких орд, власними силами скинули з себе се тяжке ярмо і добились на наших очах державної самостійности.

Західні Славяни, зіткнувшись в перших віках по Христі з культурою римською, відтак в загалі з західною культурою, зорганізували себе вже в часах Самона. Перемишлиди і Пясти поставили скоро своєї держави на рівні з державою німецькою і устоялись в тяжких борбах проти Німців. Прага стала вже в XIV віці розсадником науки в центрі Європи. Польща, змірявшись щасливо з німецьким орденом, розрослась від Балтики по Чорне море. Королі єї боронили Угорщину під Варною і Могачем. При помочи Польщі уратовано Відень, а посередно і вітчизну Мадярів. Штука і література цвила в Чехії вже за Люксембургів, в Польщі за Жигмонта Старого. Власними силами двигнув ся чеський

Родинне і суспільне значінє руского жіноцтва.

(Дальше.)

Інша була доля галицьких Русинів. Руска інтелігенція в загалі, а особливо руске жіноцтво проживали і розвивали ся під зовсім відмінними обставинами. Дїставши ся в 1772 р. по розділі Польщі під панованє Австрії, відотхнули Русини після реформ Іосифа II., котрі їм давали перевагу відповідно їх числовій більшости. Заведено руский язык яко викладовий для деяких предметів в львівськїм університеті, а новозаложена духовна семінарія у Львові стає ся розсадником рускої інтелігенції, видає перших руских письменників і учених. Скріпленій тим способом руский елемент в Галичині, стає сильною підпорою Австрії в борбі з Наполеоном I. (1809 р.), так, що цїсар Франц I. називає Русинів своїми вірними дїтьми. Однак више духовенство руске не уміло дбати про подвигненє народу, гонило лише за почестями і відзнаками шляхотськими, пожертвувало рускі виклади в університеті, а навіть в консисторії живвало латинського, німецького і польського языка, щоби лише не свого матерного руского! Навіть перші галицько-рускі письменники скла-

дають польські пісні або німецькі оди, а польщина всуває ся помало до урядів, до народних шкіл, ба навіть до церкви. З сьвятоюрської амвони гомонить польська проповідь, а в 1842 р. ks. Spiridon Litwinowicz, 1-szy kaznodzieja archikatedralny, виголошує kazanie na uroczystość zjawienia Bożego w cerkwi Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny w przytomności Najprzewielebniejszego Grzegorza Jachimowicza, biskupa sufragana metropolii halickiej і сю проповідь poświęца Szanownym Członkom Instytutu Stauropigiańskiego lwowskiego, сему славному братству руському, що в XVI. і XVII. так кріпко стояло в обороні рускої віри і народности. Так то часи були змінили ся, так занепадала була руска народність в Галичині.

Однак в тім самім часі, коли наша духовна єрархія спаножилась і так духом як і мовою відорвала ся від народу і низшого духовенства, в духовній семінарії виростали вже молоді соколи. Вилетівши з того гнізда, сьмілим летом збили ся они понад густу мрак, що закривала руский виднокруг, промостили ту пропасть, що дїлила тодішню руску інтелігенцію від кореня руского народу, видобули зпід сьської курної стріхи всіма забуте і понехане руске слово і ладом народної пісні стали голосити заране красної долі для руского народу. 1848 рік приніс з конститучійною свободою і для Русинів лучші часи, розбудив нове житє, у всіх

сторонах живий рух народний і літературний. Однак Русини, ополомлені перевагою, яку мали з ласки правительства, не уміли використати того становища, не взяли ся щиро до праці над народом, не довели цілого загалу інтелігенції до сьвідомости народних обовязків. Народний рух Русинів в 1848 р. був лише поверховний і тому не дивниця, що по тих горячих поривах наступив небавом скорий упадок. В 1861 і слїдуючих роках починає ся знов живійше житє між Русинами, однак небавом знов слїдує давній застій і ми все так, що двигнемо ся троха, то знов упадаємо, — попадаємо в сонливість і дрімоту.

Вини того народного упадку мусимо глядіти в значній часті в нас самих, а особливо в занедбаню нашого жіноцтва. У всіх починах своїх Русини галицькі не звертали ніякої уваги на жіноцтво, сю душу життя родинного і народного.

Розгляньмо-ж ся, яка була доля руского жіноцтва в Галичині.

В першій чвертині нашого столїтя жило руске жіноцтво ладом патріархальним. Наші бабки та прабабки ходили в завитю як сільське жіноцтво, розмовляли рускою мовою, сьпівали народні пісні та розказували казки, а хибє деякі більшим достатком ріжнили ся від простолюда; бо і просьвітою не сягали више, як селяни. Читати учили ся на церковних книжках

нарид по бою на Білій горі, власною силою дійшов він і до нинішнього культурного розвою.

Се лише грубі нариси з історії Славян. Життя їх розвинулось всесторонно від Карконошів по Скодар і Адриянопіль, від Триглава по чудські озерища, за Кавказ, за Ураль по Памір і по Тихий океан. А культуру Славян, богатство ума, науку штуку, економічну силу і т. д., чи все те можна ставити в паралелью — з Мадярами? Де кум, а де коровай?! Дійсно, дуже лиху прислугу роблять жидівско-ліберальні дневники Мадярам своїми гіперболями на тему більшевартности потомків Гуннів. Ми радо приймаємо до відомости культурний поступ Малярів, радо витаємо їх з'асимільоване з Европою. Тільки ж гордяня малярска в тім случаю дуже не на місци. Она — просто сказавши — дуже сьмішна! Оригінальний Мадяр, думаємо, не поважив ся би навіть на таку арганцію, на яку поважив ся жидок-мадярон чи то з Hirlap-у чи з Pester Lloyd-a. Wiedzą sąsiedzi, jak kto siedzi — каже Поляк; а ми скажемо: колись не пиріг, то не пирожи ся! Справу чесько-німецьку з'уміємо самі полагодити по справедливости без помочи Малярів з Hirlap-a і без більшевартних Малярів з Pester Lloyd-a. По прочтаню статі Pester Lloyd-a на тему меньшевартности Славян пригадалась нам казка про того жида, що зайшовши в ліс і боячись розбишак, сим додавав собі відваги, що знявши шапку і повісивши єї на палицю ішов і повтаряв заєдно: що двох, то не один! Так і Малярі раді би нині звязати ся в двійку з австрійськими Німцями, щоби перед повенею славянською охоронитись пустим криком: що двох, то не один — меньшевартний...

Лихва і кредит селянський*).

(Реферат д-ра Леоп. Каро на кат. вічі.)

1. Роди лихви.

Хто ближше придивив ся житю селянина, а єго потреби і відносини знає не з книжок ані з тенденційних справоздань, тільки з безпосередних помічань, той зрозуміє, що лихва найбільше нищить господарський розвій селянина і не лише спинає єго економічне подвигнене, але просто руйнує єго і жене до еміграції.

Суть люди, що в загалі перечать, мов би

*) Поміщаємо дещо з єго цінного реферату д-ра Каро в «Руслані» в тій цілі, щоби спонукати компетентні сфери до акції проти лихви, що мимо законів ширить ся в наших краях під різнородними видами. Наколи ширші круги опізнають ся з всякими в нас практикованими родами лихви, тоді всі ми станемо енергічніше домагати ся управильненя селянського кредиту.

(як се знаю по переказу від моєї пок. матери), а акафисти були для панночок звичайною лектурою в свободний від роботи час, в неділі та сьвята, щоби не було коли думати про пустоту. Як небудь та генерація не визначала ся образованем, а все-ж видала она знатних на ті часи письменників і поетів Маркіяна Шашкевича, Николу Устияновича, Якова Головацкого і інших, а се тому, бо єдина тодішня руска інтелігенція, руске духовенство, стояло в нерозривній звязи з селянством, тим коренем руского народу. Тодішні родини наші були на скрізь рускі, жили давними традиціями, хоронили і плекали стародавні звичаї і рідну мову.

З початком же другої четвертини нашого століття починає ся живіший рух в літературі польській, а хоч з тої літературної трапези польської спадали для нас хіба окруховини в виді Rozmaitości, Dziennika mór, і інших того рода творів письменства, то все-ж таки не могло се остати без впливу на нашу суспільність. Польска бо новочасна література, управлювана такими геніями, як Міцкевич, розвивала ся і розливалася широкими струями, коли між тим наші літературні первіснички сорокових років подув лютий вітер з півночі і заморозив єю «річеньку домашню», що хоч «поволи та певненьким ходом» плила собі нашою питомою літера-

в нас існувала лихва. Другі кажуть: лихва існує, але не в таких розмірах, як звичайно каже ся. Мимо сего я позволю собі сказати, що небавом наші селяни стануть невольниками своїх вірителів і що в нас прийде до панщини, котра буде гіршою від давнійшої панщини, котру можна було знести і сплатити індемнізацією. Лихварської панщини ніхто не знесе і не сплатить.

Положене нашого селянина дуже сумне. До нинішнього побирають вірителі від селянських довжників 1-2 кр. від 1 зр. тижнево (52—104% річно). Але частіше буває так, що довжник або на векслю або в довжнім скрипті признає ся, що винен більшу суму, ніж одержав, або позваляє себе заскаржити о неіснуючий довг, не стає на термін, а віритель доперва по засуді на цілу квоту дає частину єєї квоти довжникови титулом позички. Буває знов і так, що довжник віддає вірителеви свій ґрунт в застав аж до часу віддання довгу, що нераз рівняє ся найвищим процентам. Буває і так, що довжник продає свій ґрунт вірителеви «на літа», так, що навіть в разі вчаснійшої силати довгу, не може довжник свого ґрунту відобрати перед умовленим речинцем. Деінде знов бере віритель ґрунт довжника рівночасно з низькою процентовою позичкою в аренду, щоби надолжити собі низькі проценти, вимовлені лише «для людського ока» в довжнім скрипті.

Другі роди лихви такі. Селянин продає позорно свій ґрунт за безцін з правом відкупна єго за зовсім висшу ціну по якимсь часі. Такою умовою покриває ся лихварска високопроцентова позичка. Селянин, що продав в такий спосіб свій ґрунт за низьку ціну, не дістає з певністю висшої суми на відкупно ґрунту, надія на позичку в задатковій касі або в Банку завела, а як би случайно і дістав селянин позичку на відкупно свого ґрунту, то в таких случаях віритель в речинци відкупна десь счез і годі єго вже відшукати.

Куповане збіжа на пни є також лихвою. Селянин на весну або в літі потребує гроша, купець набуває в него якусь скількість збіжа по низькій ціні, а довжник з'обовязує ся або віддати по жнивах більшу скількість збіжа, або звернути вартість збіжа по висшій з гори означеній ціні. Вибір зависить від вірителя, а сей уміє ся о збіжє в натурі на случай неурожаю, або о гроші, як случайно збіжє вродило.

Чоботи, кожухи, товар, коси — те все несе селянин на переднівку, перед всеїлем або хрестинами до покутного заставничого закладу. Іменно арендарі по коршмах суть тими філантропами, що все приймають в застав. Всі ті застави або пропадають, або треба за них в двоє заплатити.

Лихва товаром є також на дневнім порядку. Наколи селянин не має своєї худоби, лихвар-купець віддає єму свою штуку, звичайно молоду і мізерну. А як селянин єї підгодує і підховає, купець продає єю штуку кому другому,

турною нивою. В нашій літературі галицькій настуває застій, а хоч в ту пору на Україні лунала вже широко і далеко голосна пісня-дума Шевченкова, однак ми були наче китайським муром відгороджені від братів-Українців, так що наша інтелігенція в недостатку своїх словесних творів хватала за найближші їй твори польських письменників. Наша галицько-руська інтелігенція вчитуючи ся в польську літературу, переймає ся аристократичними єї поглядами, відчуває ся своєю народом, а помало доходить до того, що в наших руских родинах мало-по-мало вдомашняє ся паньска церемоніяльність і польска мова, а доми наших отців духовних, що доси були тісно злучені з сільськими громадами, стають против них чужим табором. Гордючи селянством і єго мужицким язиком і обичаями, наша інтелігенція тогочасна була трактована з рівною наругою від польської шляхти, котра нас уживала тоді лише до своєї вислуги. І нічого в тім дивного — бо наша інтелігенція відбила ся від народного берега, єго сьвітогляду, язика, звичаїв і обичаїв, а не добилає до тої культурної пристани, в котрій могла-б переняти ся справді європейською просьвітою. А головна причина спочивала в недостачи образованого і в народнім дусі вихованого жіноцтва. Наше жіноцтво не тільки що не приймало ніякої участі в пу-

а селянина винагороджує лише маленькою сумою (якою сам хоче), потручуючи собі ще винагороду за «вигоду», яку подав селянинови. Узискана виспа ціна за підгодовану штуку іде для лихвара-купця.

Дуже часто платить селянин лише 1 кр. від 1 зр. тижнево (52%) або ще менше, але за те обовязаний робити вірителеви другі прислуги, приміром: позваляє пасти вірителеви єго товар на своїх толоках, або приносить єму в означених термінах дань в молоці, яйцях, курках і інших предметах.

Ті всі інтереси, на котрі наш селянин по недостатку готівки, а принаглений конечністю пристаєвати мусить, ті всі інтереси не підпадають під австрійський закон проти лихви. Закон з 28. мая 1881 р. дотикає лише інтересів позичкових.

Але кождий зрозуміє, що всі ті інтереси мають на цілі лише визиск селянина і використанє єго легкодушности, несьвідомости річи або єго біди. Не диво проте, що прилюдна опінія і чувство етики стають в суперечности з законом, та що загал упоминає ся нині о те, щоби законодатні тіла розширили до теперішнє тісне понятє лихви.

Дальше буде.

Вісти політичні.

Президент міністрів ґр. Тун повернув 21. с. м. з Ішлю рано до Відня і відбув довшу нараду з Каляєм. Предметом наради було обговорене тих приготowań і заряджень, котрі австрійське правительство наміряє починити на случай неполагодженя угорської угоди через австрійський парламент.

Внутрішня ситуація є дуже поважна і напружена. Що правительство думає робити, щоби вилізти з невідрадного положеня, доси не відомо. Мимо всяких заперечень із різних голосів праси, можна на певно удержувати, що правительство посідає готовий плян на будучність; розходить ся хіба тільки о речинець, коли правительство має розпочати свою акцію. Ключ цілої ситуації спочиває тепер в руках Угорщини. Розходить ся в цілій справі вже не о чесько-німецьку угоду, але о угоду з Угорщиною, а головно, чи згодить ся Угорщина на угоду зроблену без парламенту силою §. 14. Наколи Угорщина згодить ся на таке полагодженє справи, тоді австрійське правительство буде могло без ніяких дальших змін конституції вести ще довго свої пацифікаційні переговори між Німцями а Чехами. Мабуть з тою справою стоять в звязи наради ґр. Туна з Каляєм. На случай незгодженя ся Угорщини на угоду зроблену §. 14. має правительство в пляні розвизати теперішню раду державну і привернути раду державну вибрану соймами. Всі сфери констатують, що тепер розгріває ся борба між прихильниками посередно обсланої ради державної а прихильниками §. 14. Голосять, що Угорщина

бличим житю і руху народнім, але навіть в родинних кружках позабуло на свою задачу і тому хоч і виходили з наших родин нераз і щирі патріоти, то їх патріотизм не мав тревалої підстави, не мав витревалости і того жару, яким може лише натхнути щиропатріотичне жіноцтво. А деж мало учти ся того патріотизму наше жіноцтво, як могло оно дійти до тої сьвідомости своєго великого значіня для руского народу, коли не було ні руских шкіл, ні інститутів народних, де-б молоді дівчата могли полюбити свою народню мову, свій край, пізнати славну бувальщину, познакомити ся з плодами народних руских поетів і письменників?

В 60-тих роках повів благодатний вітрецьлегот з далекої України запашною волюю з літературної ниви української. «Кобзар» Шевченка, Оповіданя Марка Вовчка, «Чорна Рада» Куліша і інші многодівні твори відродженої літератури української оживили нашу Галичину. У Львові стали виходити «Вечерниці», літературний збірник «Галичанин» і інші виданя, котрі знакомили нашу інтелігенцію з пишними цвітами поетичної України.

(Конець буде.)

згодила би ся на ухвалу угоди ухваленої посередно обсланою радою. Наколи побідять прихильники обслана ради державної соймами, тоді полишить ся при кермі так гр. Тун як і бар. Банфі, сли однак возьме верх §. 14, тоді в першій лінії мусів би уступити кабінет бар. Банфіого, бо перед роком бар. Банфі приобіцяв своему сторонництву, що не заключить угодової провізорії з Австрією без парламенту. Обструкційні круги пруть до як найдовшого панованя §. 14. мнимо з обави, що населене Австрії дуже эле приняло би зміну теперішньої конституції а предовеім Німці. О скільки є слушні ті погрози обструкціоністів, свідчить ухвала праскої торговельної палати. З тої ухвали видко наглядно, що в Австрії починають бодай деякі круги не то освоювати ся але навіть стремити до абсолютизму. Згадана палата торговельна ухвалила, щоби правительство витворило економічний парламент, бо промпел і торговля унадають через невідрадні політичні відносини. Послідніми днями ухвалила знова регуляційна комісія для Дунаю домагати ся від правительства, щоби оно не оглядало ся на парламент, але достарчило гроша на докінчене регуляції Дунаю. Радить проте комісія, щоби правительство не дбало про конституюцію. Ті ухвали є нічим иньшим, тільки найвиразвішою заохотою до абсолютизму. Здає ся, що правительство знайшло би ще много иньших подібних проявів в публичнім житю австрійскім. В послідній хвили заговорила німецька праса, щоби правительство старало ся на ново увійти в переговори з Німцями. Чи мав би опанувати Німців дійсно страх перед зміною конституції чи надії, що правительство так дасть ся наклонити до знесеня язикових розпоряджень, чи може обави перед прихиленем ся правительства на сторону правіці а взглядно Славян. Хоть би навіть прийшло до нових переговорів, то ледви чи буде з них яка користь, сли зважить ся, що 26. липня поновили Німці свою присягу хебску на зборах в Авсіг, скликаних п. Пфершем, а заравом ухвалили дальший опір против язикових розпоряджень.

Про наміри правительства подає »Politik« такі вісти: Конференції скликані гр. Туном пересвідчили всіх наглядно, що парламент є неспосібний до позитивної роботи, проте гр. Тун мусить перевести язиковий закон §-фом 14-тим або дорогою парламентарною, тільки з иньшим парламентом. Після »Eguyerte« плян правительства почиває в намірі перевести угорську угоду §-фом 14-тим. Барон Банфі радив гр. Тунови цофнути угодові предложеня і втягнути їх до торговельної угоди; відтак радив бар. Банфі, щоби старий парламент розвязати, а новий обслати соймами. Гр. Тун мав супротивити ся і сему послідному. »Nagodi Listy« висказують погляд, що й нові переговори не доведуть до нічого, бо Німці висунули на перед справу чисто німецьких округів і бажають, щоби в тих округах вільно було вносити лиш німецькі поданя. Сповнене сего домаганя значило би відкликане язикових розпоряджень Штремаєра з 1880. р. Кількатижднєві переговори пересвідчили правительство, що нема потреби робити дальших проб з теперішнім парламентом, а друге що приязнь між Чехами а Поляками стоїть непохитною.

В Франції праса занята арештованем Естергазого і его спільників і справою Драйфуса. Надіяно ся, що справа прибере широкі розміри, тимчасом стало ся инакше. Правительство впевня, що слідство в справі Естергазого буде ограничене тільки до его особи і що не вплине зовсім на процес Драйфуса навіть і слідство Пікарта.

НОВИНКИ.

— Цісарева Елисавета в Навгайм. О побуті цісареві в Навгайм доносять, що вже в дни прибуття її до сего заведеня т. в. 16-го с. м. піддала ся лікарским оглядинам посредством лучів Рентгена. В тій цілі устроено для дослідів

осібну комнату в Курсали. Лікар цісареві Др. Шот каже, що лічене в Навгайм зробить на її стан здоровля як найліпший вплив. Цісарева уживає досить руху, а на проходах товаришить її найчестійше лектор Баркер. В часі проходів убирає ся цісарева в одіж туристки. В Навгайм ожидають з цілою певністю прибуття цісаря Франца Йосифа.

— Тільки по руски. Рада громадска в Денисові повіта тернопільского, на засіданю дня 6. липня порішила урядувати у себе а також переписувати ся з всіми властями лише по руски і від них приймати лише рускі письма.

— Неповановане руского обряду. Ц. к. повітовий суд в Стрию вівзав руского святиченка з Олексич о. Яцишина яко свідка на термін до Стрия на день 20-го вересня, т. в. на руске свято Рождества Преосв Богородиці. Так само вівзав той суд ще й трех олесницьких господарів руского обряду.

— Конкурс. Виділ Руского товариства у Львові, розписує сим конкурс на принятє учеників до »Института під покровом св. о. Николая« на рік шкільний 1898/9.

Приймати ся будуть ученики середних шкіл, сини членів Руского товариства педагогічного. До поданя долучити треба: 1) метрику хрещеня ученика; 2) свідочтво шкільне з послідних двох курсів; 3) декларация що до місячної заплати, що виносить 20 зр.; 4) 1 зр. на видатки кореспонденційні; 5) хто не є членом Руского товариства педагогічного, 1 зр. на вписове і вкладку річну до того товариства.

Всякі поданя адресувати треба до виділу Руского товариства педагогічного у Львові ул. театиньска ч. 19. на руки члена виділу Костя Паньковского. Остаточна умова заключить ся по припнатю кандидата.

В склад комітету, занимаючого ся веденем діл Інститута входять: дир. Едв. Харкевич яко голова, др. Мих. Пачовский, др. Антін Хомин, др. Стефан Федак, кат. о. Дорожинський і Кость Паньковский яко настоятель інститута і секретар комітету. Інститут дає своїм вихованкам: а) помешканє, харч, онал, світло, послугу, пранє за доплатою 50 кр. місячно; б) доставляє їм — о скільки на се досволять фонди — книжок і приборів шкільних; в) упрывляє їх вихованем, старась о добре домашне і товариске поведєнє; г) улекшує їм науку шкільну і наглядає її під доглядом домашних сталих директорів; д) доставляє вихованкам нагоду прибрати иньших відомостей, теоретичних і практичних. Час вносити поданя о принятє визначає ся до дня 10. в. ст. серпня 1898.

— Король румунський Кароль переїхав вчера в понеділок осібним поїздом двірским з Сіна на Сучаву, Станиславів через Львів і Краків до Варшави, а звідтам до Петербурга. У Львові задержав ся поїзд о 12 год. в ночі на десять минут. Король в часі переїзду через Львів спав твердим сном.

— Цивільне вінчанє. Президент Кракова Фрідляйн уділив минулої суботи цивільного вінчаня п. Йосифови Маликови, докторови медицини, числячому 29 літ, рим.-кат. релігії, з п. Олявією Рейтаровскою, літ 27, донькою бл. п. о. Рейтаровского, сотрудника при Волоскій церкві у Львові. Перше її подружє узнали всі суди неважним.

— Правітельств. Вестнік в Петербурзі оголошує розпорядженє міністра справ внутрішних, на основі котрого дневникови Русь уділено »перше остереженє« за видруковане статі гр. Льва Толстоа п. з. »Голод чи не голод?«

— Німецько-російска війна цюва закінчила ся побідою Росії. Німці згодили ся на жаданє Росії так що до безпосередної тарифи перевозової до Гданьска і Королевця, як і що до вільного вивозу російських гусій до Німеччини. В заміну Росія звизила цю на вивожені з Німеччини галлятерійні вироби із скіри.

— Майно чи мати? Софія Труфин в Іспасі над Черемошем була налогова піячка, напастна і до бійки скоро жінка, хотия числила вже 60 літ. Прошла навіть лавки і образи з хати. Єї син Лєсь, тверезий чоловік та жонатий, не міг врешті витерпіти такого марнованя господарства і якось на весну, на три неділи перед Великоднем, в приступі злости, хватив маму за горло і кинув нею до землі. Софія сконала, а Лєсь закопав єї під піддашем. Ніхто не з-ав о тім злочині, а коли жінка спитала Лєся, де мама, відповів, що »десь пішла гет«. Але сумліне не давало спокою убійникови. Ночами він не міг спати, ходив з свівчкою під піддаше, хрестив ся і бив поклони. Дня 17. липня жінка захопила его при тих поклонах, а на запитанє, що він тут в ночі робить, признав ся, що убив маму і закопав в землю, а она тепер не дає

єму спокою і просить свівчки. Жінка зараз утекла до родичів на друге село і тут розповіла о цілім випадку. Жандарми сейчас увязнили Лєся Труфина. Вечером 18. липня відкопала комісія напів сидячого, зігнилого трупа. Справу передано судови.

— Гончий лист видав краківекій суд за Леоном Зільберштайном, 48-літнім обманщиком. Сповнив він такі проступки: спроневірив 712 зр. на шкоду Йосифа Бараха у Львові, 1300 зр. на шкоду д-ра Льва Павенцкого і 100 зр. на шкоду Леї Гінсберг; кромі сего в ошуканьскій спосіб здисконтував у Леї Гінсберг вексель на 1000 зр. з фальшивими підписами Павлини Удеска і Давида Шумана. Зільберштайн утік імовірно до Америки.

— Трагедия. На Семерінгу під Віднем відбула ся минулої пятниці страшна трагедия. До одного готелю приїхав в четвер пополудни якийсь мушчина з мнимою жінкою. По двох годинах побуту удали ся обоє на прогулку, з котрої не повернули. Другого дня найдено їх в каміньоломі Дюпельрайтера неживими. Не улягає сумнівови, що за спільною згодою відобрали собі житє вистрілом з револьвера, котрого 5 набоїв було вистрілених. Самоубийство сповнили на вершку каміньолому, а опісля в передсмертних судорогах скотили ся в глибоку на 20 метрів пропасть. Тіла найдено поторожені і пошарпані. Стверджено, що мушчина називав ся др. Недбаль і був секретарем оломунецкого суду, а жінчина Матильда Вайнштайнова, жінка оломунецкого торговельника муки. Від давна мали з собою зносини. Перед двома тижднями виїхав др. Недбаль за довшою відпусткою і удав ся залізницею до Прерова, де на него чекала Вайнштайнова.

Телеграми.

Відень, 26. липня. Нинішня Wiener Zeitung оголосила відручне письмо пісарске, звернене до президента міністрів гр. Туна, котрим найвисшим розпорядженем замикає ся теперішню сесию ради державної. Письмо се звучить: Чую ся спонуканим заридити замкненє сесії ради державної.

Відень, 26. липня. Галицькі власти віднесли ся до міністерства з просьбою о застановлене присяглих судів в округах підлягаючих виїмковому станови. Сподіють ся, що просьбі вдоволять ся.

Париж, 26. липня. »Aurore« невдоволена, що слідство ограничене тільки на самого Естергазого і нарікає, що слідчий судия мусить приймати всказівки від генер. штабу і без єго призову не сьміє розширяти обжалованя.—В Бордо стала ся на похороні немила пригода о політичнім характері. На похороні професора Соата, прихильника Драйфуса і Золі, сказав в надгробній мові проф. Штапфер, що смерть покійника послідувала по причині гризоти над кривдою заподіяною Золі і Драйфусови і заохочував вступати в сліди покійника. Прочі професори по бесіді демонстраційно стискали руки присутних генералів і висказували свій жаль по причині слів Штапфера. Всі факультети університету не солідаризують ся з Штапфером і переслали заяви симпатії францускій армії.

Сантхаго, 26. липня. Населене Сантхага і провінция дякує Мек-Кінльому за освободженє звід панованя Іспанців і висказує бажанє, щоби утворено Кубаньску републику, а Сантхаго щоби перейшло під панованє Кубанців.

Вешінгтон, 26. липня. Провідник повстанців Агвінальдо ділає згідно з Американцями. Ударить він разом з ними на Гольгун (Куба). На Порторіко відійде 40.000 войска. 5.000 піхоти і 1.000 кінноти опустило вже порт. Головний атак буде звернений на Сан Жуан. Під Манілею посувають ся американські войска наперед. Лінія фронтова находить ся в Ямбо о дві мили від Іспанців. Атак буде звернений насамперед на полудневу часть Манілі. Нові сили приходять развраз.

Зела Др. Зебургера

загально вже відоме і успішне средство против кашлю, хрипки, катару і т. и.

Головний склад в аптиці
164 174-9
Жигм. Ружера
під „Срібним Орлом“ у Львові.

Ціна пуделка 20 кр.

Розклад їзди поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го мая 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середньо-европейського).

Поїзд		до Львова	Поїзд		зі Львова
посп.	особ.		посп.	особ.	
приходить о годині			відходить о годині		
1-50	6-45	з Іцкан (Галацу, Ясс). Сучави	6-00	до Підволочиск, Бродів з голови двірця	
	7-30	" Зимної води від $\frac{8}{15}$ до $\frac{11}{15}$ влучно	6-05	" Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу)	
	7-40	" Янова	6-15	" Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча	
	7-50	" Тернополя і Бродів на дворець Підзамче,	8-35	" Кракова (Відня, Берліна)	
	7-55	" Сокала і Рави рускої	8-50	" " Варшави	
	8-05	" Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	9-15	" Скольного від $\frac{10}{15}$ до $\frac{21}{15}$ вл.	
	8-15	" Тернополя і Бродів на дворець головний,	9-25	" Янова	
	9-05	" Кракова від $\frac{15}{15}$ до $\frac{15}{15}$ влучно	1-55	9-35	" Підволочиск, Бродів з дв. головного
	10-35	" Іцкан, Сучави	2-08	9-53	" " з дв. Підзамче
	10-45	" Ярослава, Любачева	9-55	" Белзця, Рави рускої, Сокала	
	1-01	" Янова	10-55	" Іцкан, Сонова, Бергомету, Сучави	
1-30	—	" Кракова (Відня, Берліна, Вороцлава)	12-05	" Янова від $\frac{1}{15}$ до $\frac{15}{15}$ тільки в нед. і св.	
	1-40	" Скольного, Стрия (Гребенова в. $\frac{10}{15}$ до $\frac{31}{15}$)	2-15	" Брухович від $\frac{8}{15}$ до $\frac{1}{15}$ " "	
1-50	—	" Іцкан (Букарешту, Галацу, Ясс) Сучави	2-40	" Іцкан (Ясс, Букарешту) " "	
2-15	—	" Підволочиск (Кієва, Одеси) на дв. Підз.	2-50	" Кракова (Відня, Берліна)	
2-30	—	" " на дв. гол.	3-00	" Стрия, Скольного тільки від $\frac{1}{15}$ до $\frac{30}{15}$	
	5-00	" " Козови, Бродів на дв. Підз.	3-11	" Янова	
	5-25	" " на дв. гол.	3-16	" Зимної води тільки від $\frac{8}{15}$ до $\frac{11}{15}$ вл.	
	5-40	" Іцкан, Сучави	3-26	" Брухович " " " "	
	5-55	" Сокала, Белзця і Любачева	4-55	" Ярослава, Самбора через Перемишль	
Ніч			Ніч		
5-10	3-04	з Підволочиск, Козови, Грималова на Підз.	4-10	до Кракова (Відня, Берліна, М. Ляборч)	
	3-30	" " на дв. головний	5-20	" Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	
	6-10	" Кракова (Відня)	6-20	" Янова від $\frac{1}{15}$ до $\frac{15}{15}$ тільки в нед. і св.	
	7-57	" Янова від $\frac{1}{15}$ до $\frac{16}{15}$ і від $\frac{16}{15}$ до $\frac{30}{15}$ щодень	6-30	" Іцкан, Радівців, Кімполонга Сучави	
	8-12	" від $\frac{1}{15}$ до $\frac{15}{15}$ вл. тільки в неділю і свята	6-40	" Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	
	8-31	" Брухович тільки від $\frac{8}{15}$ до $\frac{30}{15}$ і від $\frac{16}{15}$ до $\frac{11}{15}$	6-55	" Тернополя з двірця головного	
		" від $\frac{1}{15}$ до $\frac{15}{15}$ влучно	7-00	" Лавочного (Мункача, Пешту)	
	8-53	" Янова від $\frac{1}{15}$ до $\frac{15}{15}$ тільки в будні дні	7-10	" Сокала, Рави рускої	
8-45	9-10	" Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	7-15	" Тернополя з двірця Підзамче	
9-39	—	" Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче	8-40	" Янова від $\frac{1}{15}$ до $\frac{30}{15}$ і $\frac{16}{15}$ до $\frac{30}{15}$ вл.	
9-45	—	" Іцкан, (Букарешту, Ясс, Галацу, Сучави)		" щодень, від $\frac{1}{15}$ до $\frac{15}{15}$ в нед. і свята	
9-55	—	" Підволочиск, Бродів на дв. головний	10-05	" Іцкан (Ясс, Галацу) Сучави	
	10-30	" Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава	11-00	" Підволочиск, Бродів з дв. головного	
	12-15	" Скольного, Калуша, Борислава.	11-27	" " з дв. Підзамче	

ЗМІТКА: Пера нічна чыслить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середньо-европейскій рывить ся від часу львівського о 16 минут, а іменно: 12 год. часу середньо-европейського = 12 год. 26 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. зал. держ. (Львів, ул. Третього мая, готель Імперьяль) уділяє поясень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк

Гіпотечний

переніс

КОНТОРУ ВИМІНИ

Відділ депозитовий

котрих бюро містили ся до тепер в мезанині власного будинку до льокалю фронтного в партері.

Відділ депозитовий

принймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принймає до переховання папери вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 25 до 85 кр. а. в річно, депозитар дістає в сталевій касі панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим względом поробив Банк гіпотечний ак найдогідніши зарядженя.

Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. Ординариям всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі зваради, збіжжє в зерні і соломі. сіно в стогах і будинках против шкід огневих.

«Дністеръ» вступив в 6-тий рік своєї діяльності з збільшеними фондами гваранційними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 виносить:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	} 176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Виплачені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи «Дністра» дуже уміркovanі, услія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпробовочно. Поліси «Дністра» приймає Банк краєвий при пожитках гіпотечних.

На житє можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє пожитки за оплатою $5\frac{1}{2}\%$ і 1% додатку на кошта адміністративні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вклади до опроцентованя від членів і третих осіб по $4\frac{1}{2}\%$. Уділ членський вносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожитку дістати може тільки член обезпечений в «Дністрѣ». Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях і де нема близько агентів «Дністра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (Дім «Просьвіти».)

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильніше уважлядиюване артистичного викінчення навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Кн. I. В Щурат: «Мої Листи (поезія)». — Кн. II. Едгар По: Новелі (в перекладі Ів. Петрушевича).

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківский, Львів, уліця Зиблицевича, число 34.

Галицький КРЕДИТОВИЙ БАНК

принймає вклади на

КНИЖОЧКИ

і опроцентовує їх по

4 $\frac{1}{2}$ % на рік.

Новости на дамскі сукні сезонови!

Матерії вовняні, Зефіри, Батисти, Піки, Кретони, Перкалі, Брокати

АНТІН ПІЗУНЬСКИЙ Академічна 12.

Парасольки, Рукавички, «Фігара», ковніри коронкові, Паски, Фартушки.

Магазин богато заосмотрений.

Ціни низькі, конкурентційні.

151 43—46

1000

туток цигаретових за 1 зр. поручає фабрика туток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

Львів, уліця Галицька число 12.

Замавляючим 5.000 туток разом опакованє відсилка franco

Учитель

орган руского товариства педагогічн. двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2.

Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.